

Új határátkelő Röszkén – Nemzetközi légi és tiszai kikötő Szegeden Jövőre: koncesszió az M5-ös folytatására

Abból, hogy előre is szép számban adtak kérdéseket a megyei közgyűlés székében tegnap előadást tartó Kálnoki Kis Sándornak, a közlekedési tárca helyettes államtitkárának, s a közszolgálati szeminárium iránti érdeklődés a résztvevők számára is megmutatkozott, arra lehet következtetni: az önkormányzatok, a szakmai szervezetek, vállalkozások munkatársai információra éhesek. E vélekedésünket utóbb maga az előadó is helytállóan találta, s azzal magyarázta: az új közigazgatási struktúra még keresi önmagát, „a víz nem találta meg meg a medrét.” Egyébként kormánytisztviselőtől régóta nem hallottunk olyan átgondolt és átfogó, de a régióbeli hallgatóság kíváncsiságát a részletekkel is kielégítő tájékoztatót, mint amilyen a tegnapi volt. Igazán első kézből származott, mint azt a szeminárium címe ígerte is. Az előadásból, s a helybéli újságírókkal folytatott kérdezz-felelekből állítottuk össze a következő információcsokrot.

Ami az új, a kormánykormány de-cemberben-januárban benyújtandó közlekedéspolitikai koncepciót illeti, lényegesen újat hoz annak kimondásával: a közlekedési infrastruktúra – közszolgálati funkciója miatt – állami és önkormányzati tulajdonban kell, hogy maradjon. (Az ellátási felelősség csak így kérhető számon.) De működtetni már vállalkozói alapon kell! (Részlet lehet abban persze maga a tulajdonos is.) Valószínű tehát, hogy a közeljövő közlekedésfejlesztései esetében mind gyakrabban találkozzunk majd a koncessziós megvalósítási és működtetési lehetőséggel, mert ez az a forma, mely garanciát rejt magában például utak, kikötők, repülőterek cél- és rendeltetészerű használatára.

A vasúti esetében új vonalak nyitására nem, sőt, egyes gazdaságatlan szárnyvonalak leállításáról lévén szó, koncessziós üzlet gondolata egyedül a Budapest délről elkerülő, Kaposvár-Pusztaszabolcs-Cegléd irányú vonallal kapcsolatban vetődhet föl. Egy Szegedhez tartozó, új vasúti híd építése akkor lehet időszerű, ha a romániai forgalom a direkt kapcsolatot indokolja – válaszolta egy kérdésre a helyettes államtitkár.

A közúti fejlesztési programból régiókat kevésbé érinti, de a külföldi tőkebefektetők érdeklődése miatt reményekre feljogosító a tény, hogy a Győr melletti Abda és az osztrák határ közti, M1-es autópályaszakasz koncessziós tenderkiírását 37 cég vette ki. (10-15-re számítottak!) Várható tehát, hogy

amikor meghirdetik – 1992 első felében – a Szeged–Kecskemét közti M5-ös szakaszt, lesz rá jelentkező. Annyi már most tudható, hogy a tender 1996-os tüzembe helyezésre, a pályának és a 47-es útnak Szegeden kívüli összekötésére kér majd ajánlatokat. Ez azonban még nem oldja meg Szegednek a Balkán felőli tranzitforgalomból adódó gondjait! A határátkelő zsúfoltságának csökkentésére azonban van áthidaló megoldás: 1993 nyarára – közösen és egyeztetve a jugoszláv partnerekkel – megépítik a fél autópálya új határátkelőjét, s az oda vezető utat összekötik a mostani E75-össel. A régi átkelő lesz a teherforgalomé, az új a személykocsiké.

A víziutak fejlesztéseiről is kaptunk információkat. Mivel jövőre – szeptember 22-én – megnyílik a Duna-Rajna-Majna csatorna, a hajóutat Pest fölött 80 méter szélesség és 2,5-2,7 méter merülési mélységűvé kell tenni. A tervek szerint Gyömről, Csepelről, Dunaújvárosnál, Bajánál, a Tiszán pedig Szegednél lehet kikötőépítésre, illetve bővítésre számítani a következő években. A koncessziós tenderkiírás várható dátuma 1992. A cél Szeged esetében: bekapcsolódni a nemzetközi vízszállításba.

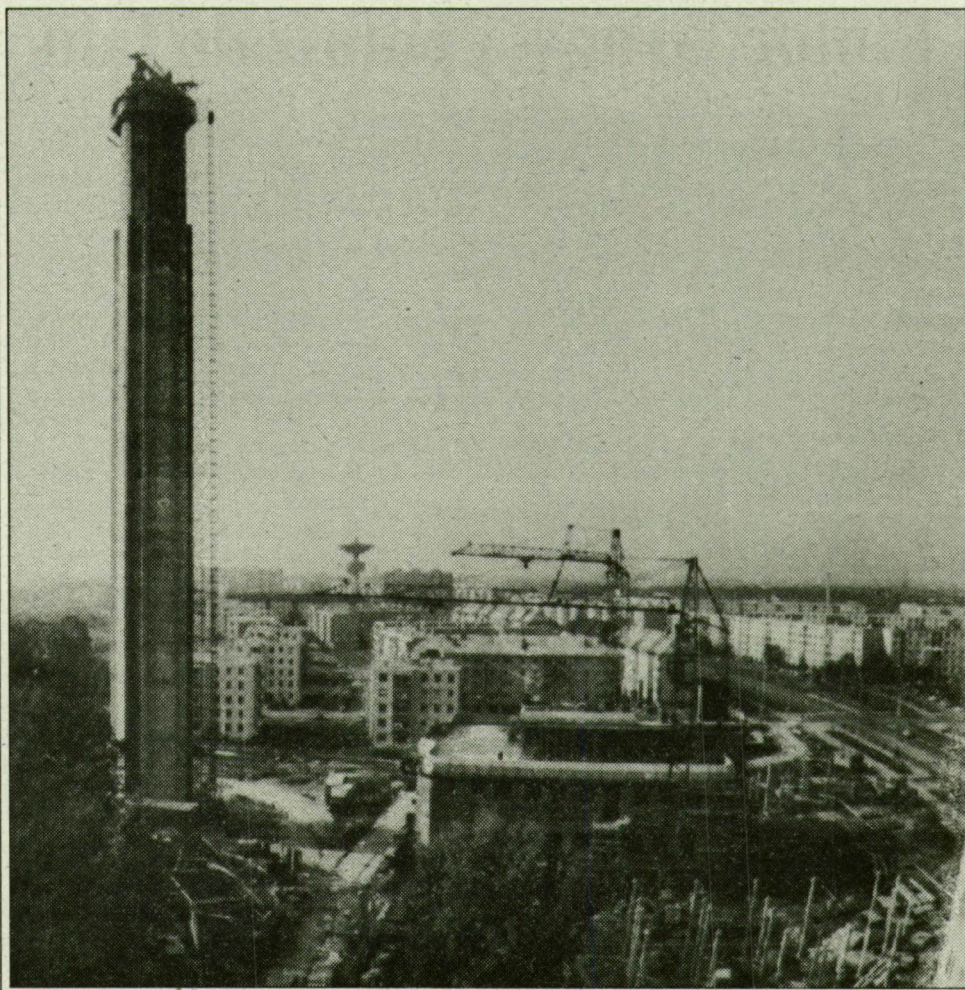
A légtér és a meglévő repülőterek (köztiük a volt szovjet katonaiak) hasznosítására – párhuzamosan a légügyi törvény előkészítésével – ugyancsak körvonalazódtak már az elképzelések. A polgári repülés számára hat, volt szovjet reptér nyílik meg, a

Dél-Alföldön meglévő hazaiak közül pedig a kalocsai, a békéscsabai és a szegedi – remélhetően még ebben az évtizedben – nemzetközi induló-fogadó állomás lesz. A tulajdonosi vitáról, amely az önkormányzatok és a kormányt képviselő tárca között kialakult, Kálnoki Kis Sándor úgy vélekedett: a tulajdon, s a vele járó ellátási felelősség inkább csak teher. Azt ajánlja hát az önkormányzatoknak (a szegedinek is!): a pénzt hozó működtetésben, kiegészítő szolgáltatásokban legyenek partnerei az államnak.

A tervezett déli autópályával kapcsolatban az állami garancia megtagadásának indoklásául elmondta az előadó: a forgalombeslések szerint az adott útvonalon autópálya helyett elegendő volna csak autótut építeni. S amíg a tárcának sürgetőbb, indokoltabb feladatai vannak (például a Dunán Szekszárd magasságában új hidat építeni, vagy környezetkímélő, városokat elkerülő útszakaszokhoz befektetőket találni – Vác és Sopron van most soron, kedvezményes japán hitelre van ehhez esély –), addig a déli autópálya tervét nem utasítva el, ad ugyan koncesszió az állam, de garancia nélkül.

Egy, az Expo-val kapcsolatos kérdésre válaszolva a helyettes államtitkár kifejtette: a tárcának csak olyan fejlesztések fontosak, amelyek a világiállástól függetlenül is indokoltak. Mert hogy igazából csak a lemaradásunkat próbálják behozni...

PÁLFY KATALIN

FOTÓ: GYENES KÁLMÁN

Nem lesz kilátó

A körzeti rádióban újra szóba került a telefontoronybéli kilátó története. Már a tervezés idején megírtuk: ebből – sajnos – nem lesz semmi. Az első elképzelések szerint még presszót építettek volna a város fölé, ám nem volt, aki vállalta volna a költségeket. A távközlés a város hozzájárulására számított, de a „közösszaból” nem tudtak 60-70 millió forintot fizetni hozzájárulásként – ez derült ki a rádiónyilatkozatokból.

A Fogadalmi templom kilátójába már régen nem lehet fölmenni: veszélyes. A toronykilátó ötletének meghiúsulásából az következik, hogy továbbra sem szemlélhetjük városunkat odafentről – kivéve, ha fölülünk a hét végi sétarepülőre (ezt viszont csak ritkán engedhetjük meg magunknak).

Felvetelünk egy tízemeletes ház tetejéről, úgy harminc méteres magasságból készült. Ha már nem láthatjuk, legalább képzeljük el, milyen panoráma tárulna a szemünk elé, például száz méteren...

NY. P.

Felbontott levelek – Vizsgál a posta

Életemben sohasem láttam olyan precíz házi könyvelést a kapott és elküldött levelekről, mint amilyet Kocsis Károly vezet. Naprakész regisztrációja évekre visszamenőleg eligazít. A levélnapló praktikus, s emlék is egyben. Szétszórodott a rokonság a világban, az egymásnak papírra vetett sorok mind fontosabbak. Megőregedtünk. A nyugdíjas idejéből kitelik a katalógus vezetése is, nem igaz? Meg aztán így biztos, nem felejték el senkit – jegyzi meg kissé ironikusan Kocsis úr. Ezen az őszön két furcsa levelet is kapott. Legnagyobb megrökönyödésére nyitott borítékot nyújtott át a postás, olyan talált a levélzsekrényében is. A névtelen kíváncsiskodó még azt a fáradságot sem vette, hogy álcázza a felbontás nyomait.

– Ugye, évtizedekig nem vettük komolyan a levéltitkot. A külföldön, főleg Nyugaton feladott borítékokon gyakran észrevettem, hozzányúltak – emlékszik Kocsis Károly –. Egyébként nem is titkolták a cenzúrákat. Kívül a borítékra pecsétet nyomtak, ezzel tudtára adták mindenkinek az ellenőrzés tényét. Ugyanez volt érvényes, saját tapasztalatom szerint, a kifelé menő levelekre, küldeményekre is. Pár éve Angliába küldtem Végh Antal két könyvét, amelyeket a londoni rokoniaink hiába kerestek. Aztán vesztett már el ajándékba szánt Füles évkönyv, de így még sohasem jártam, mint az utóbbi hetekben.

– A kézbesítőtől nem érdeklődött, miért voltak nyitva a borítékok?
– Dehogynem. A clevelandi személyesen vettem át, mert ajánlott küldemény volt. A postásunk azt a magyarázatot adta, hogy biztosan gengszter kezébe kerülhetettek útközben. Nagyon is hihető!

– Hogy-hogy gengszter?
– Akinek Nyugaton élő rokona van, annak nem újság a téma. Köztudomású, amelyek csak teheti, anyagilag is támogatja az itthon lévőket. Ennek egyik meglehetősen könnyelmű módja, hogy a levélpapír közé becsúsztatnak egy-egy kisebb címletű papírpénzt. Hát ezekre vadásznak azok a bizonyos gengszterek, akikre a postásunk célozott. A pénzzel hűelt borítékok vastagabbak, rögtön észre lehet venni. Valószínűleg azt sejtethetett az illető a nekünk szóló levélben is. Pechére fényképek voltak benne.

– Feltétel nélkül elfogadja a postás magyarázatát?
– Természetesen. Évek óta ismerjük, nagyon kedves ember, ő gyanú fölött áll. Jelzem, nem haragszom a postára, semmi érdekem nem fűz ahhoz, hogy rossz híre keltsem. Szerencsémre a fényképek közül sem vesztett el egy sem. Postafordultával rákérdeztem, hány darab volt a levélben. Hat, írták, annyit

is kaptam. Azt szeretném elérni, ha most már a levéltitok szent és sérthetetlen, akkor annak megfelelően kezeljék a küldeményeket, ne bontogathasson senki.

Illés János, a szegedi postai igazgatóság területi biztosa Kocsisék lakásán vizsgálta meg a felbontott leveleket. Szó ami szó, a kifogásolt két boríték semmiben sem különbözik a többitől. Így utólag mind egyforma. A postabiztos döntött: elfogadják a bejelentést, vizsgálatot indítanak.

– Ezzel elismerik a szabályszerűség tényét, de hogyan fogják megtalálni az elkövetőt?

– Meghallgatjuk mi is a kézbesítőt, mindazokat, akik, elvben hozzáférhettek a levelekhez. A tértivevényesről egészen pontosan megtudhatjuk, mikor érkezett. A másik, a Londonból küldött, felbontása teljesen érthetetlen számomra, mert abban nem volt a papíron kívül más. A postás magyarázata arra nem érvényes. Mindenképpen beszerzünk a vizsgálathoz egyéb adatokat is, de ezekről nem szólhatok. Ha nyilvánossá válik, hogyan ellenőrizzük dolgozóinkat, értelmét vesztí tevékenységünk.

– Ön szerint is pénzt vettek a borítékokban, s azért nyitották ki mindkettőt?

– Erről a mendemondáról én is hallottam, elképzelhetőnek tartom. Más oka egyébként egyszerűen nem is lehetett. Szigorú szabályok érvényesek. Például, ha a küldemények szállítása során sérülnek, arról kötelességünk tájékoztatni a címzettet.

– Kaptak-e az utóbbi időben a Kocsis úréhoz hasonló jellegű panaszt?

– Tudomásom szerint nem. Hogy valaki, illetéktelen a kézbesítés előtt ollóval felvágjon leveleket, ilyenről még nem is hallottam.

MAG EDIT

A Természet is ellenség?

Védettséget kap-e az újszegedi Liget

Az újszegedi Liget védetté nyilvánítása és a környezetvédelmi oktatás helyzete szerepelt a Szegedi Környezetvédelmi Kerekasztal Szövetség keddi esti ülésén, amelyet a Bálint Sándor Művelődési Házban tartott meg a szegedi pártok környezetvédelmi szakértőinek testülete. Szomszédaink háborúja azonban e békés összejövetelre is betört.

Legalábbis ez tűnt ki abból a levélből, amelyet a Zágrábi Madártani Intézet küldött városunk természetvédőinek, s amit dr. Molnár Gyula, a szövetség elnöke olvasott föl az ülés kezdetén. A délszláv nemzetek közötti, egyre véresebb háború végveszéllyel fenyegeti a szebbnél szebb – e jelző már a múlté – horvát nemzeti parkokat, természetvédelmi területeket. A plitvicei tavak csodás vízesései már bombák tömege érte, a vadsparkokból menekíteni kell az állatokat. Am a természet nem múzeum, hanem élőhelyek sokasága: még háború sem kell ahhoz, hogy ritka állat- és növényfajok mindörökké kipusztuljanak.

E rendkívüli programponban természetesen még a szokottnál is nagyobb egyetértésben voltak a Kerekasztal tagjai, s a jelen közlésen túl, további lépésekre határozták el magukat, pártjaikon keresztül is segítve e súlyos gond megoldását.

Lényegesen optimistább volt ez után az újszegedi Liget természetvédelmi területé nyilvánításáról szóló beszámoló. Ez a jelző azonban távolról sem városunk legnagyobb – és még mindig legszebb – parkjának jelen állapotára, hanem a „védelem” erőinek számbavételére vonatkozhat legfeljebb. Immár 133 éve, hogy a Szegeden állomásozó lombardiai ezred katonái, Ritzenstein osztrák ezredes irányításával parkká kezdték alakítani az újszegedi „öserdőt”. A Liget ezután fényes korszakokat élt meg. Egészen a második világháborúig a város társasági életének egyik nyári központja volt, emellett hihetetlenül sok növény- és állatfaj telepített-telepedett itt meg. Az elmúlt harminc évben azonban rohamos pusztulásnak indult, tekintélyes része beépült, s a vétkes nemtörődömséghez időnként szándékos barbarizmus is társult.

A Liget ügye – papíron – szerencsére jól áll: a védettségre nemcsak a Liget történetét, hanem ökológiai feltárás elkészítették a szegedi természetvédők. Várhatóan a Kiskunsági Nemzeti Parkhoz fog tartozni

szervezetileg; ám a neheze majd a döntés után jön. Ez nemcsak az évenkénti legfőbb rongálásnak – a Liget-beli majálisoknak – szigorítását-beszűntetését jelenti, hanem több ideleleplelt intézmény költöztetését is. A Vidámpark új helye már kijelöltetett a Vadaspark mellett, bizonyosan marad a Ligetben az újszegedi szabadtéri színpad, a továbbiakat pedig a Liget sürgős újratervezése dönti majd el.

Szeged és Csongrád megye vezet a környezetvédelmi oktatás terén – hallhattuk Sára Endrénétől a Csemete Erdei Iskola oktatóközpontja vezetőjétől, környezetvédelmi szaktanácsadó tanártól, – ám el ne bízzuk magunkat, azok a pedagógusok, akik vállalkoznak a környezet- és természetvédelem rendszeres beépítésére az általános- és középiskolákban, azok ezt lényegében önkéntes ügybuzgalomból teszik, s támogatásra csak egymástól számíthatnak. A Nemzeti Alaptantervben – az eddigi jelek szerint – igen szegényes alpont lesz a környezetvédelem, s az ügy nem annyira foglalkoztatja a Köznevelési és Közművelődési Minisztériumot sem (inkább a környezetvédelmi tárcát, amely viszont szakmai és nem pedagógiai alapról közelíthet, lényegét tekintve.) Városunkban és környékén messzehangzó eredményeket értek el tanáraink – főként a különféle szaktárgyak – nemcsak a biológia, földrajz, hanem az irodalom és zene – természetvédelmi nevelési vonatkozásai aktivizálásában; a Tömörkényi gimnáziumban pedig környezetvédelmi tagozat is indult. Ez utóbbról Bartáné Németh Ilona tanárnőtől hallottunk. Biztató kezdeményezések vannak az óvodákban is; intenzíven halad a JATE Ökológiai Tanszékének képzési rendszere is; s komoly előrehaladás várható a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán, ahol környezetvédelmi szakot is létesítenének – ám a művelődési szaktárca legvégso jóváhagyása ilyen is, meg olyan is: meg leszen hirdetve, de... A főiskola mindenestre fölkészülten várja a hallgatókat. Zsibók András, a Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola tanára örömmel mondta: náluk a természetvédelem a képzés alfája és omegája, rövidesen új terepnyakortati központjuk lesz az ATI-pálya melletti erdőterületen.

KISS ERNŐ